

- проблеми розвитку». – Львів: НУ «Львівська політехніка», 2012. – № 721 – 323 с. – С. 42-48 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12672/1/8_42-48_Vis721menegment.pdf
3. Адамик, О.В. Класифікація доходів учасників бюджетного процесу в умовах уніфікації вітчизняних та міжнародних облікових стандартів // Наука молода: зб. наук. праць. молод. вчених Терноп. нац. екон. ун-ту, 2013. – №19. – 220 с. – С. 192-196 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.tneu.edu.ua/images/stories/naukovi%20zhurnaly/nauka%20moloda/2013/Nauka_moloda_19_2013.pdf#page=192
 4. МСБОДС 23 «Дохід від необмінних операцій (податки та трансферти)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>
 5. МСБОДС 9 «Дохід від операцій обміну» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
 6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку державного сектору 124 «Доходи»: затв. наказом Мінфіну України від 24.12.2010 № 1629. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>

Кадобна І. В.

ст. гр. ОДС м - 11,

Науковий керівник: Яцишин С. Р., к.е.н., доцент,
кафедра обліку в державному секторі економіки та сфері послуг
Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль, Україна

ПОРЯДОК ТА ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ УСТАНОВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Ряд науковців-дослідників відзначають, що важливою складовою організації бухгалтерського обліку виступає первинна її організація, яка є головною запорукою безперервної, планомірної діяльності облікових служб установ ДСЕ, ефективного функціонування системи бухгалтерського обліку, а отже, і всієї установи. Відповідно, формування облікової політики установи державного сектору економіки стає базовою ланкою первинного етапу організації облікового процесу. Облікова політика установ ДСЕ відіграє важливу роль в організації облікової інформації, а відповідно і в формуванні інформаційного забезпечення в процесі управління такою установою. Тому, поряд з іншим, облікова політика несе ще й функціональне навантаження.

У вітчизняній практиці облікова політика стає нормативно-довідковим документом у вигляді сформованого та затвердженого наказу про облікову політику установи [1].

Цей документ координує обліковий процес установ ДСЕ та спрямовує на досягнення основних їх цілей, які ставить перед собою суб'єкт господарювання незалежно від форми власності та напрямку діяльності. Порядок складання цього документа визначає керівник бухгалтерської служби установи ДСЕ та регламентують спеціальні нормативно-правові акти.

Кожна бюджетна установа, виходячи з конкретних умов своєї роботи, може вибрати найбільш прийнятний для себе варіант, який забезпечуватиме надійний контроль за ефективним використанням бюджетних коштів. Тому, сутність облікової політики бюджетної установи можна представити рисунком 1.

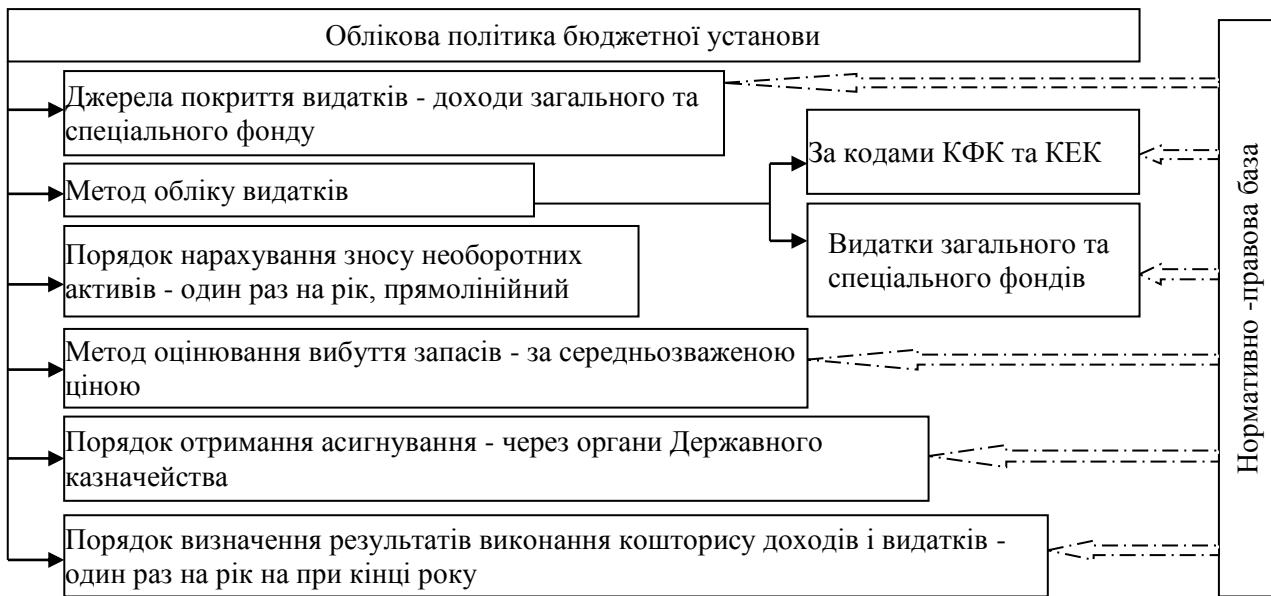

Рис. 1. Зміст облікової політики бюджетних установ

Наявна нині система бухгалтерського обліку бюджетної установи побудована з урахуванням усіх необхідних змін з дотриманням міжнародних принципів і вимог щодо здійснення бухгалтерського обліку і фінансової звітності. Основні загальнонаукові принципи облікової політики установ ДСЕ представлено в таблиці 1. Саме дотримання зазначених принципів дозволяє спрямовувати облікову політику на інформаційно-аналітичне забезпечення системи управління державними фінансами, забезпечення системи стратегічного бюджетного планування, досягнення ефективності всіх аспектів діяльності установ ДСЕ – як фінансової, так і господарської [2].

Отже, облікова політика установ державного сектору економіки повинна включати такі виміри:

– методичний, на якому здійснюється вибір системи певних способів та прийомів, в основі яких лежать документування, інвентаризація, використання синтетичних та аналітичних рахунків, застосування методу подвійного запису, оцінка, відображення в бухгалтерському балансі та звітності;

– технічний, що включає вибір форм бухгалтерського обліку, а саме вибір способу обробки облікових даних, розробка переліку і форм облікових реєстрів;

– організаційний, який передбачає визначення структури бухгалтерії та розподіл обов'язків між її працівниками тощо [3].

Таким чином, бухгалтерський облік у бюджетних установах – це система контролю за наявністю та рухом бюджетних і позабюджетних коштів, яка будується на загальноприйнятих у міжнародній практиці принципах, виконує управлінську, контрольну та інформаційну функції, але має певні особливості.

Бюджетні установи є юридичними особами, вони мають замкнену систему обліку і ведуть облікову політику, спрямовану не на зіставлення витрат і результатів праці та отримання прибутку, а на облік видатків у процесі надання нематеріальних послуг.

Таблиця 1

Характеристика основних загальнонаукових принципів облікової політики

Принцип	Характеристика
Законність	відповідність правилам та процедурам, що передбачені законодавчими та нормативними актами
Правильність	сумлінне застосування прийнятих правил та процедур
Достовірність	правдиве відображення у бухгалтерській звітності фінансових операцій, проведених учасниками бюджетного процесу, з дотриманням вимог відповідних нормативних актів
Суттєвість	корисність інформації для підготовки та прийняття економічних рішень
Безперервність	оцінка активів здійснюється, виходячи з того, що процес виконання бюджетів є постійним
Повнота бухгалтерського обліку	всі операції по виконанню бюджетів в органах Державного казначейства підлягають реєстрації на рахунках бухгалтерського обліку без будь-яких винятків
Дата операції	операції по виконанню бюджетів реєструються в бухгалтерському обліку в момент проведення відповідних платежів, що відповідає касовому методу ведення бухгалтерського обліку
Обережність	обґрунтована, розсудлива оцінка фактів
Незалежність	відокремленість фінансових бюджетних років (звітних періодів)
Сталість	незмінність методів бухгалтерського обліку, крім випадків істотних змін у діяльності або в правовій базі
Відкритість	інформація, що включається до бухгалтерського обліку та звітності, має бути достатньо зрозумілою і детальною, щоб уникнути двозначності
Співставність	можливість визначення тенденцій виконання бюджету через порівняння інформації, що міститься у бухгалтерському обліку і звітності, за певний період часу
Консолідація	складання зведеної фінансової звітності про виконання бюджетів в цілому по системі Державного казначейства України з урахуванням підвідомчих управлінь та відділень в розрізі бюджетів, за винятком залишків за внутрішньо системними розрахунками.
Своєчасність	забезпечення своєчасною інформацією органів законодавчої та виконавчої влади, які приймають рішення

Так, результат діяльності бюджетної установи визначається виконанням кошторису доходів та видатків. У свою чергу, виділяють доходи загального та доходи спеціального фондів. Отримання таких доходів відбувається шляхом асигнувань через органи Державної казначейської служби. Відповідно контроль за видатками, а також ступінь виконання кошторису контролюється розпорядниками бюджетних коштів вищого рівня. Крім того, сукупність цілей, завдання бюджетної установи повинні бути не лише відображені в її обліковій політиці, а й узгоджуватися з цілями і завданнями розпорядника бюджетними коштами вищого рівня. Методологічні ж аспекти формування облікової політики визначаються керівництвом у рамках діючої нормативно-правової бази.

Також необхідно зазначити, що згідно з п. 5 ст. 8 Закону України № 996-XIV [4] підприємство (установа) самостійно визначають свою облікову політику. Оскільки дія цього ЗУ № 996-XIV поширюється на всі підприємства та установи, не залежно від форм власності та організаційно-правових форм, то можна стверджувати, що й кожна бюджетна установа має право самостійно визначати свою облікову політику. Недостатнє вивчення проблеми формування облікової політики бюджетною установою призводить до того, що на практиці склався стереотипний підхід до цієї процедури.

Головні бухгалтери вітчизняних підприємств та установ нерідко формально підходять до розроблення облікової політики. Таку позицію не можна вважати виправданою, оскільки в установи ДСЕ є реальна можливість сформуванню на основі прийнятої облікової політики достатньо ефективну систему бухгалтерського обліку як елемент управління установою.

Адже своєчасне, повне та достовірне відображення проведених операцій дає змогу керівнику приймати обґрунтовані управлінські рішення, аналізувати роботу установи,

здійснювати й контролювати цільове використання коштів на основі затвердженого кошторису, виявляти незаконні витрати, що підвищить ефективність обліку й фінансово-господарської діяльності бюджетної установи та використання як бюджетних коштів, так і коштів спеціального фонду.

Список використаних джерел

1. Яцишин, С. Р. Об'єктивна необхідність та нормативно правове забезпечення облікової політики підприємства в ринкових умовах господарювання / С. Яцишин // Збірник тез доповідей студентської наукової конференції «Облік і контроль у контексті євроінтеграції» [Тернопіль, 14-15 квітня 2009р.] – Тернопіль, 2009. – С. 30-34. Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/17065>.
2. Яцишин, С. Р. Принципи, що використовуються при формуванні облікової політики / С. Яцишин // Економічні, правові, інформаційні та гуманітарні проблеми розвитку України в умовах економічної нестабільності : зб. тез. доп. наук.-практ. конф. – Секція № 4 «Методологічні проблеми та шляхи удосконалення систем обліку, аналізу, ревізії та аудиту в Україні» [Тернопіль, 14 квіт. 2010 р.] / Тернопіль : ТНЕУ, 2010. – С. 86-91. Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/672>
3. Пушкар, М. С., Щирба, М. Т. Теорія і практика формування облікової політики: Монографія. – Тернопіль: Карт-бланш, 2010. – 260 с.
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, від 16.07.99 р. № 996 – XIV, Закон України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
5. Яцишин, С. Р. Аспекти формування облікової політики підприємства // Економічні науки. Збірник наукових праць. Серія «Облік і фінанси». – 2011. – Випуск 8 (29). Ч.4. – С. 491-498.
6. Сисюк, С. В. Облікова політика суб'єктів державного сектору щодо необоротних активів // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. – 2016. – Т.21. Випуск 11 (53). – С. 101-106.
7. Лучко, М. Р. Організація обліку в установах державного сектору економіки: реалії сьогодення [Текст] / М. Р. Лучко, Л. Т. Штимер // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Економіка / редкол.: В.П. Мікловда (гол. ред.), В.І. Ярема , Н.Н. Пойда-Носик та інші. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2015. – Вип.1 (45).Том 2. – С. 39-42.
8. Дерій В.А., Мельник Н.Г. Облікова політика в Україні : реалії та перспективи / В. Дерій, Н. Мельник // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – №7. – С. 64-65.